

EVDE FOTOTERAPİ

Doç. Dr. Ayşegül Zenciroğlu

Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı Hastalıkları

Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Yenidoğan Kliniği

Fototerapi; yenidoğan bebeklerde kanda yüksek olan bilirubin maddesinin düzeyini düşürerek, beyne zarar vermesini önleyen bir yöntemdir. Bu tedavide özel lambalarla yenidoğan bebeğe ışık tedavisi uygulanır. Bu ışık, bilirubini suda eriyebilecek bir şekilde sokarak vücuttan atılmasını sağlar.

Fototerapi dikkatli kullanıldığında bebeğe herhangi bir zarar vermez. Eğer ışık kaynağı bebeğin üzerinde ise bebeğin gözlerinin ışıktan zarar görmemesi için kapatılması gerekir. Bazen yan etki olarak ciltte kırmızı döküntüler, bronzlaşma veya sık ve sulu dışkılamaya neden olabilir. Aralıklarla bebeğin kanı alınarak bilirubin düzeyinin güvenli sınıra düşüp düşmediği kontrol edilir.

Tedavisi sonlandırıldıktan bir iki-gün sonra bilirubin seviyesi genellikle tekrar yükselebileceği için, bu dönemde de doktor kontrolü önerilir.

Bebeğin, sarılık süresince ve tedavi esnasında iyi beslenmesi çok önemlidir, çünkü bilirubin dışkı ile vücuttan atılır.

Evde fototerapi, bu tedavi için özel olarak hazırlanmış bir beşik yatakta verilir. Bebek; altında sadece bezi olarak, vücudunun geri kalan bölümleri çıplak kalacak şekilde, altına özel bir ışık kaynağı yerleştirilmiş beşiğe yatırılır. Evde fototerapinin amacı, yenidoğan sarılığı nedeniyle yoğun tedavi alması gerekmeyen bebeklerde, yükselmiş olan bilirubin düzeyinin, ev ortamında anne ile bebek arasındaki bağı koparmadan tedavi edilmesinin sağlanmasıdır. Halen ülkemizde çok yaygın kullanılabilen bir yöntem değildir. Hastanemizde uygulanabilmektedir. Ancak hangi bebeklerin evde, hangi bebeklerin hastanede fototerapi alacağına muayene ve tetkik sonuçlarına göre ilgili hekim karar verir.

1. Hastanemizce uygulanan evde fototerapiyle ilgili genel bilgiler

- Yenidoğan uzman doktoru
- Evde Sağlık Hizmetleri Birimi (ESHB) ve
- Hasta ailesi işbirliği ile yürütülür.

Evde fototerapi alma kriterlerine sahip olan ve evde fototerapi uygulanmasına karar verilen bebek

için kullanılacak özel fototerapi cihazı, ESHB tarafından hastanın evine yerleştirilir. ESHB tarafından, aileye, fototerapi cihazının çalışması hakkında bilgi verilir.

Hastanın günlük takibi, ciltten özel cihazla bilirubin düzeyi ölçümü ve bilirubin düzeyi için kan alınması, ESHB hemşiresi tarafından yenidoğan uzmanınca öngörülen aralıklarla yapılır. Elde edilen bilgiler ve sonuçlar yenidoğan uzman doktoruna bildirilir. Hastanın tedavisinin sürdürüp sürdürülmeyeceği ve tedavinin ne zaman sonlandırılacağı kararını yenidoğan uzman doktoru verir. Evde fototerapi verilen hastada istenen düşme sağlanamazsa aileye hastaneye yatış da önerilebilir.

Evde fototerapi tedavisi isteğe bağlı bir uygulamadır. Uygulamayı kabul etmeyen ailelere, bebeklerine fototerapi tedavisinin hastaneye yatırılarak verilmesi önerilir.

2. Evde fototerapi tedavisinin yararları

- Yoğun fototerapi alması gerekmeyen bebeklerde bilirubinün yükselmesinin önlenmesi,
- Bebek bakımının ev ortamında devam ettirilmesi,
- Fototerapi alan bebeğin, anne sütü ile beslenmesinin kolaylaştırılması,
- Anne bebek arasındaki bağın korunması ve bunun fiziksel ve psikolojik yararları,
- Hastane ortamında oluşabilecek olumsuzlukların önlenmesi

3. Evde fototerapinin riskleri-komplikasyonları

Evde fototerapinin bazı riskleri de mevcuttur, ancak bu risklerin bir kısmının, fototerapinin genel riskleri olduğu, hastanede fototerapi uygulaması sırasında da görülebileceği unutulmamalıdır. Bu riskler aşağıda sıralanmıştır.

- Fototerapiye rağmen bilirubin düzeyinin yükselmesi,
- Evde kullanılan özel fototerapi cihazının uygun yerleştirilmemesi,
- Bebeğin takibi sırasında birimler arasında koordinasyon bozukluğu ihtimali,
- Evde bebeğe bakım veren kişi veya kişilerin yanlış uygulamaları,
- Sık ve sulu dışkılama,
- Sıvı kaybına bağlı dehidratasyon,
- Bebekte döküntü ortaya çıkması,
- Çok nadiren bebeğin cildinde zamanla kaybolan koyulaşma olabilir.

4. Evde fototerapiyi kabul eden ailelerin uyması gereken şartlar var mıdır?

Eve gelen ESHB personeli erkek veya bayan olabilir. Aile eve sağlık personeli geldiğinde, anne dışında bir aile yakınının daha aynı anda evde olacağını garanti etmelidir. Ayrıca, evde sağlık hizmetleri ekibinin, tedavi için evde isteyeceği aşağıdaki şartları ailenin sağlaması beklenir.

- Bebeğin fototerapi alacağı oda ısı 25-27 °C arasında olmalıdır.
- Fototerapi cihazına aile bireylerinden eğitim alan kişinin dışında kimsenin dokunmayacağı garanti edilmelidir.